Lieta C-83/22

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu

Iesniegšanas datums:

2022. gada 8. februāris

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de Primera Instancia n.º 5 de Cartagena (Kartahenas pirmās instances tiesa Nr. 5) (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 11. janvāris

Prasītājs:

RTG

Atbildētāja:

Tuk Tuk Travel, S. L.

Pamatlietas priekšmets

Komplekss ceļojums – Ceļotāja lēmums atcelt ceļojumu bailēs no *COVID-19* izplatības Āzijā – Nenovēršami un ārkārtas apstākļi – Pilnīga visu tādu maksājumu atmaksa, kas veikti par ceļojumu

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

LESD 267. pants – Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu par spēkā esamību un interpretāciju – Direktīvas (ES) 2015/2302 5. pants – Pasažierim sniedzamais informācijas minimums – Spēkā esamība, ņemot vērā LESD 114. panta 3. punktu un LESD 169. panta 1. punktu un 2. punkta a) apakšpunktu – Valsts dispozitivitātes un atbilstības principi – Saderība ar Savienības tiesībām

DARBA VERSIJA

Prejudiciālie jautājumi

1.- Vai LESD 169. panta 1. punkts un 2. punkta a) apakšpunkts un 114. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir Direktīvas 2015/2302 par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem 5. pants, jo šajā pantā informācijā, kas obligāti sniedzama ceļotājam pirms līguma noslēgšanas, nav ietvertas direktīvas 12. pantā atzītās tiesības izbeigt līgumu pirms tā sākuma, saņemot pilnīgu samaksātās summas atmaksu, kad iestājas nenovēršami un ārkārtas apstākļi, kas būtiski ietekmē ceļojuma īstenošanu?

2.- Vai LESD 114. un 169. pantam, kā arī Direktīvas 2015/2302 15. pantam ir pretrunā *LEC* 216. pantā un 218. panta 1. punktā noteikto dispozitivitātes un atbilstības principu piemērošana, ja šie procesuālie principi var kavēt patērētāja – prasītāja pilnīgu aizsardzību?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

– LESD 114. panta 1., 3. un 4. punkts un 169. panta 1. un 2. punkts.

– Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2302 (2015. gada 25. novembris) par kompleksiem ceļojumiem un saistītiem ceļojumu pakalpojumiem, ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES un atceļ Padomes Direktīvu 90/314/EEK, 31. apsvērums un 3. panta 12. punkts, 5., 6., 8. un 12. pants.

– Komisijas Ieteikums (ES) 2020/648 (2020. gada 13. maijs) par vaučeriem, ko pasažieriem un ceļotājiem piedāvā kā alternatīvu atlīdzinājumam par atceltiem kompleksajiem ceļojumiem un transporta pakalpojumiem saistībā ar *Covid-19* pandēmiju.

Atbilstošās valsts tiesību normas

– *Texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios* (Vispārīgā likuma par patērētāju un lietotāju aizsardzību [..] konsolidētā pārskatītā versija), 153., 156. un 160. pants.

  Ar šiem pantiem gandrīz burtiski Spānijas tiesībās tiek transponēti Direktīvas 2015/2302 5., 6., 8. un 12. panta noteikumi.

– *Ley de Enjuiciamiento Civil* (Spānijas Civilprocesa likums, turpmāk tekstā – "*LEC*").

  216. pants: "Civillietu tiesas lietas izspriež, ņemot vērā lietas dalībnieku norādītos faktus, sniegtos pierādījumus un izvirzītos prasījumus, ja vien īpašos gadījumos likumā nav noteikts citādi."

DARBA VERSIJA

218. pants: "1. Tiesu nolēmumiem jābūt skaidriem un precīziem un jāatbilst lietas dalībnieku tiesvedības gaitā savlaicīgi izvirzītajiem lūgumiem un citiem prasījumiem. Tajos jābūt ietvertiem nepieciešamajiem paziņojumiem, jāatzīst atbildētājs par atbildīgu vai jāattaisno tas un jābūt izskatītiem visiem strīdīgajiem jautājumiem, kas ir bijuši strīda priekšmets.

Tiesa, neatkāpjoties no prasības celšanas pamatojuma ar tādu faktisku vai tiesību elementu akceptēšanu, kas atšķiras no lietas dalībnieku norādītajiem, pieņem nolēmumu saskaņā ar lietā piemērojamajām tiesību normām, pat ja lietas dalībnieki nav tās pareizi citējuši vai norādījuši."

412. pants: "1. Tiklīdz pieteikumā, iebildumu rakstā un – attiecīgā gadījumā – pretprasībā ir noteikts tiesvedības priekšmets, lietas dalībnieki to vairs nevar grozīt."

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

1 2019. gada 10. oktobrī prasītājs nolēma noslēgt ar atbildētāju *Tuk Tuk Travel, S. L.* līgumu par kompleksu ceļojumu divām personām uz Vjetnamu un Kambodžu, ar izceļošanu no Madrides 2020. gada 8. martā un atgriešanos 2020. gada 24. martā.

2 Līguma noslēgšanas brīdī prasītājs samaksāja 2402 EUR no ceļojuma kopējās vērtības 5208 EUR. Līguma vispārīgajos noteikumos bija informācija par iespēju "atcelt ceļojumu pirms tā sākuma, samaksājot izbeigšanas maksu". Nebija iekļauta nedz līguma, nedz pirmslīguma informācija par atcelšanas iespēju, ja ceļojuma galamērķī vai tā tiešā tuvumā izveidojas nenovēršami un ārkārtēji apstākļi, kas ievērojami ietekmētu kompleksā ceļojuma izpildi.

3 2020. gada 12. februārī prasītājs paziņoja atbildētājai savu lēmumu nedoties ceļojumā, ņemot vērā bažas par koronavīrusa izplatīšanos Āzijā, un lūdza atmaksāt viņam pienākošās summas nedošanās ceļojumā dēļ.

4 Atbildētāja viņam atbildēja 2020. gada 14. februārī, informējot viņu par atcelšanas izmaksām, un noteica atmaksu 81 EUR apmērā. Pēc informācijas apmaiņas prasītāja un atbildētājas starpā atbildētāja viņam paziņoja, ka galīgā atmaksa būs 302 EUR.

5 Prasītājs nolēma celt prasību iesniedzējtiesā. Viņš prasa 1500 EUR atmaksu, ļaujot aģentūrai paturēt 600 EUR kā administratīvās maksas.

DARBA VERSIJA

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

6 Prasītājs apgalvo, ka atcelšana tika paziņota gandrīz mēnesi pirms ceļojuma sākuma un ka viņa lēmuma pamatā bija nepārvaramas varas iemesls: bažas raisoša veselības situācija ceļojuma zonā *COVID-19* dēļ.

7 Atbildētāja apgalvo, ka līguma izbeigšanas dienā prasītāja lēmums nebija pamatots. 2020. gada februārī uz ceļojumi uz šo valsti notika kā parasti. Ceļojuma atcelšanas dienā ceļojuma galamērķa valstī nebija nenovēršamu vai ārkārtas apstākļu, jo nav pierādījumu, ka izcelsmes valsts vai galamērķa valsts iestādes būtu pieņēmušas konkrētus pasākumus, kas padarītu ceļojumu par neiespējamu. Ir jāņem vērā informācija, kas pastāvēja brīdi, kad prasītājs nolēma atcelt savu ceļojumu. Prasītājs pieņēma vispārīgos līguma noteikumus par administratīvajām maksām (15 % no ceļojuma kopējās vērtības), un atcelšanas maksas ir tās, ko piemēro katrs no piegādātājiem. Turklāt, nenoslēdzot apdrošināšanas līgumu, prasītājs uzņēmās hipotētiskas atcelšanas risku.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

8 Saskaņā ar Direktīvas 2015/2302 31. apsvērumu "ceļotājiem vajadzētu būt [..] tiesībām izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu, nemaksājot nekādu izbeigšanas maksu, ja nenovēršami un ārkārtas apstākļi ievērojami ietekmēs kompleksā ceļojuma izpildi. Tādi apstākļi var būt, piemēram, karadarbība, tādas citas nopietnas drošības problēmas kā terorisms, tādi ievērojami riski cilvēka veselībai kā nopietnas slimības uzliesmojums ceļojuma galamērķī vai dabas katastrofas, piemēram, plūdi, zemestrīces, vai tādi laikapstākļi, kuru dēļ nav iespējams droši nokļūt līdz galamērķim, kā par to puses vienojušās kompleksā ceļojuma līgumā".

9 Direktīvas 2015/2302 12. panta 2. punktā ir noteikts, ka "neatkarīgi no 1. punkta, ceļotājam ir tiesības izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu pirms ceļojuma sākuma, nemaksājot nekādu izbeigšanas maksu, ja galamērķa vietā vai tās tiešā tuvumā ir izveidojušies nenovēršami un ārkārtēji apstākļi, kas būtiski ietekmē kompleksā ceļojuma izpildi vai kas būtiski ietekmē pasažieru pārvadāšanu uz galamērķi. Ja kompleksā ceļojuma līgums tiek izbeigts saskaņā ar šo punktu, ceļotājam ir tiesības uz pilnīgu visu tādu maksājumu atmaksu, kas veikti par komplekso ceļojumu, bet nav tiesību saņemt papildu kompensāciju".

10 Tomēr nedz Direktīvā 2015/2302, nedz Spānijas tiesību aktos ceļotājam obligāti sniedzamās informācijas satura minimumā nav ietverta iespēja izbeigt kompleksā ceļojuma līgumu gadījumā, kad iestājas nenovēršami un ārkārtas apstākļi, ar tiesībām saņemt atpakaļ visas samaksātās summas un bez jebkādas izbeigšanas maksas. Tādējādi prasītājs nedz brīdī, kad paziņoja atbildētājai savu lēmumu neveikt ceļojumu, nedz, kad cēla prasību iesniedzējtiesā (ko viņš darīja bez advokāta), nezināja, ka viņam varētu būt tiesības izbeigt līgumu un saņemt visu veikto maksājumu atmaksu tādu ārkārtas un nenovēršamu apstākļu dēļ galamērķī, kas var ievērojami ietekmēt ceļojumu.

DARBA VERSIJA

11 No vienas puses, tiek uzdots jautājums, vai informācijas minimums, kas tika piešķirts prasītājam atbilstoši Direktīvai 2015/2302, ir nepietiekams, ņemot vērā LESD 169. pantu saistībā ar LESD 114. pantu. Proti, vai ar ceļotāja rīcībā esošo direktīvai atbilstošo informāciju viņam ir grūti aizstāvēt savas likumīgi atzītās ceļotāja tiesības un intereses, un šī informācija varētu būt nepietiekama, lai saņemtu augstu patērētāja aizsardzības līmeni, it īpaši tādā gadījumā kā šis, kad viņš ceļ prasību, neiesaistot advokātu.

12 No otras puses, tiek uzdots jautājums, vai ir iespējams atbilstoši Savienības tiesībām gadījumā, kad tiek uzskatīta par apstiprinātu smaga situācija tādu nenovēršamu un ārkārtas apstākļu dēļ, kas ievērojami ietekmē ceļojuma izpildi, spriedumā piešķirt visu veikto maksājumu – vairāk nekā prasīts prasībā – atmaksu, kas ir pretrunā Spānijas procesuālo tiesību pamatprincipam, proti, spriedumu atbilstības principam (*LEC* 218. panta 1. punkts). Faktiski Spānijas procesuālo tiesību piemērošana liedz noteikt spriedumā vairāk nekā prasīts prasībā (šajā lietā tas izraisītu to, ka atmaksa nebūtu pilnīga), kas varētu kavēt augstu patērētāja aizsardzības līmeni, kurš līdz ar to nebaudītu pilnu augsto aizsardzības līmeni, ko LESD piešķir patērētājiem.

13 Saistībā ar šo pēdējo minēto jautājumu *Tribunal Supremo de España* (Augstākā tiesa, Spānija) ir iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu (lieta C-869/19) par valsts procesuālo dispozitivitātes un atbilstības principu apjomu. 2021. gada 15. jūlijā ģenerāladvokāts sniedza savus secinājumus šajā lietā, saskaņā ar kuriem "Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts, ņemot vērā efektivitātes principu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tādu valsts procesuālo principu piemērošana kā dispozitivitātes, atbilstības un *reformatio in peius* aizlieguma principi, kas liedz valsts tiesai, kura izskata bankas pārsūdzību par spriedumu, ar ko tikusi ierobežota laikā patērētāja nepamatoti – vēlāk par spēkā neesošu atzīta noteikuma par procentu likmes minimumu piemērošanas rezultātā – samaksāto summu atlīdzināšana, lemt par pilnīgu šo summu atlīdzināšanu".

DARBA VERSIJA